

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού»

[COM(2011) 60 τελικό]

(2012/C 43/08)

Εισηγήτρια: **η κ. Kinga JOÓ**

Στις 15 Φεβρουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού

COM(2011) 60 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 7 και 8 Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 170 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές.

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το «Θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» (εφεξής «η ανακοίνωση») που δημοσίευσε η Επιτροπή στις 15 Φεβρουαρίου 2011 και εκφράζει την ελπίδα ότι η δημοσίευση αυτή θα αποτελέσει έναυσμα για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και για την αρτιότερη δυνατή συνεκτίμηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η ανακοίνωση δημοσιεύθηκε έπειτα από προετοιμασία τεσσάρων ετών και ενώ είχε προηγηθεί, τον Ιούλιο του 2006, η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» επί της οποίας η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση⁽¹⁾.

1.2 Τα παιδιά συγκροτούν μια ομάδα πληθυσμού της ΕΕ της οποίας η ευημερία και το ευ ζην είναι θεμελιώδους σημασίας είτε από την άποψη της γενικής τους κατάστασης ή της ποιότητας ζωής τους είτε ως επένδυση για το μέλλον. Μια ιδιαίτερα ποιοτική παιδική ηλικία ενισχυόμενη από τα δέοντα δικαιώματα διασφαλίζει κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη παρέχοντας στην ΕΕ τη δυνατότητα να επιτύχει τους στόχους του σε όλους τους τομείς. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι η ιδέα της αντιμετώπισης των παιδιών ως «επένδυσης για το μέλλον» απαιτείται να συμπορεύεται με την έννοια μιας ευτυχημένης παιδικής ηλικίας δεδομένου ότι, τόσο για τα παιδιά όσο και για την κοινωνία, το παρόν είναι εξίσου σημαντικό με το μέλλον.

1.3 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, αφενός, ότι το Άρθρο 3 παρ. 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση εισήγαγε την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού ως στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, ότι η εν λόγω προστασία κατοχυρώνεται από τον νομικό δεσμευτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος διέπει τις ενέργειες του συνόλου των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, καθώς και των κρατών μελών, κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Επομένως, κάθε νέα ευρωπαϊκή νομοθετική πρόταση αξιολογείται υπό το πρίσμα των επιπτώσεών της στα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων του παιδιού.

1.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει τους στόχους περιορισμένης εμβέλειας που τίθενται στην ανακοίνωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν επικύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως έπραξε στην περίπτωση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία⁽²⁾. Η ΕΕ θα πρέπει να βρει τρόπο να προσχωρήσει μονομερώς στη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού του ΟΗΕ (ΣΔΠ/ΗΕ)⁽³⁾. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταρτίζουν εμπειριστατωμένες εξαμηνιαίες εκθέσεις για την παρακολούθηση της κατάστασης των παιδιών, εξετάζοντας όχι μόνο την οικονομική τους κατάσταση, αλλά και όλους τους υπόλοιπους παράγοντες που συμβάλλουν στο ευ ζην τους, βάσει συστηματικής συλλογής δεδομένων, έρευνας και αναλύσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να διευκολυνθεί η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων και ενός εργαλείου αξιολόγησης της ΕΕ, προς συμπλήρωση των ήδη υπάρχουσων διαθέσιμων πληροφοριών.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να προαχθεί περαιτέρω η χρήση διαφόρων δεδομένων και πληροφοριών, όπως οι εκθέσεις που καταρτίζουν κυβερνήσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθιστώντας δυνατή τη σύγκριση μεταξύ των δράσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με στόχο την προστασία και την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού· συγχρόνως, διάφοροι διεθνείς οργανισμοί, όπως η EUROSTAT, ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, κλπ., θα πρέπει να ενθαρρυνθούν τόσο για τη συλλογή δεδομένων σχετικών με τα δικαιώματα του παιδιού, όσο και για τη χρήση των σχετικών δεικτών μέσω συστηματικής συλλογής και ανάλυσης. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη στενή συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Συμβουλίου της Ευρώπης, ούτως ώστε να προκύψουν συνέργειες μεταξύ των προγραμμάτων τους⁽⁴⁾.

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/4>.

⁽³⁾ Στη ΣΔΠ/ΗΕ μπορούν να προσχωρήσουν μόνο κράτη, σε αντίθεση με τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία που προβλέπει τη δυνατότητα προσχώρησης και υπογραφής περιφερειακών οργανισμών. Μια δυνατή λύση θα μπορούσε να είναι η μονομερής δήλωση προσχώρησης από την ΕΕ, που πρακτικά θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα με την προσχώρηση, χωρίς τις δυσκολίες που αφορούν την επικύρωση.

⁽⁴⁾ Επικείμενη στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2012-2015 και άλλες στρατηγικές σε συναφείς τομείς.

⁽¹⁾ COM(2006) 367 τελικό και ΕΕ C 325 της 30.12.2006, σελ. 65–70.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της όσον αφορά το γεγονός ότι από την ανακοίνωση απουσιάζει μια αποτελεσματική στρατηγική για την υλοποίηση ή την εφαρμογή της, παρότι οι δείκτες που διαμορφώθηκαν από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο εκτενής κατάλογος των μέσων αξιολόγησης που καταρτίστηκε για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως ικανοποιητική βάση εν προκειμένω· σε τελική ανάλυση, η ύπαρξη μιας τέτοιας στρατηγικής για την υλοποίηση της ανακοίνωσης θα μπορούσε να εγγυηθεί την εφαρμογή και την επιβολή της στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού.

1.7 Απαιτείται η δέουσα συμμετοχή των παιδιών τόσο στον σχεδιασμό των αποφάσεων που τα αφορούν όσο και στην αξιολόγηση των σχετικών προγραμμάτων, ενώ χρήσιμο θα ήταν επίσης να μετρηθεί ο βαθμός ικανοποίησής τους και να αξιολογηθούν οι απόψεις τους. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συμμετοχή των παιδιών, καθώς και για την υποστήριξη της συμμετοχής τους σε όλα τα θέματα που τα αφορούν. Είναι επίσης απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι απόψεις των επαγγελματικών οργανώσεων και των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά.

1.8 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδιωχθεί η συνέργεια και η αλληλεπίδραση των προγραμμάτων που καταρτίζονται για τη διασφάλιση της επιβολής και της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού με άλλα προγράμματα της ΕΕ (όσον αφορά την εκπαίδευση, τη νεολαία, την ένταξη των Ρομά, την καταπολέμηση της φτώχειας, τη φιλική προς τα παιδιά απονομή δικαιοσύνης, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, τις εξωτερικές σχέσεις, κ.ά.)· στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών θα πρέπει επίσης να δίδεται σαφής έμφαση σε θέματα που σχετίζονται με τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και με την ευημερία και το ευ ζην τους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης σημαντική τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, με την καθιέρωση στενής συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των διαφόρων Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά η εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» να αξιολογείται επίσης υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων και του ευ ζην των παιδιών, ώστε να είναι συνεπής προς τους στόχους της εν λόγω στρατηγικής καθιστώντας, παράλληλα, δυνατή την ξεχωριστή αξιολόγηση των συγκεκριμένων στόχων υπό το πρίσμα του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού (δεδομένου ότι τα παιδιά αποτελούν επένδυση για το μέλλον).

1.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδείξει η ΕΕ ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία και εφαρμογή της τήρησης των δικαιωμάτων των εξαιρετικά ευάλωτων ομάδων παιδιών (των παιδιών που ζουν υπό συνθήκες φτώχειας, μακριά από τις οικογένειές τους ή σε ιδρύματα, των παιδιών που απειλούνται ή υφίστανται βία ή εκμετάλλευση, των παιδιών με αναπηρίες, των παιδιών που προέρχονται από εθνοτικές μειονότητες ή από οικογένειες μεταναστών, των ασυνόδευτων παιδιών, των παιδιών-προσφύγων, των παιδιών που έχουν εγκαταλείψει το σπίτι τους, των παιδιών με μετανάστες γονείς τα οποία έχουν παραμείνει στη χώρα καταγωγής τους), τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και το δικαίωμα στην ακεραιότητα και στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια οδηγούν την ΕΟΚΕ στην καταδική κάθε χρήσης βίας εναντίον παιδιών, περιλαμβανομένης της «πειθαρχικής» βίας στην οικογένεια: η ΕΟΚΕ ζητά, κατά συνέπεια, από όλα τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τη σωματική τιμωρία των παιδιών και επαναλαμβάνει το αίτημά της για Ειδικό Αντιπρόσωπο.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξέχουσας σημασίας τη διάδοση των δικαιωμάτων του παιδιού και τη διαπαιδαγώγηση σχετικά με τα εν λόγω δικαιώματα, σε συνδυασμό με τα διάφορα μέσα προστασίας και επιβολής των συγκεκριμένων δικαιωμάτων. Παράλληλα με την παροχή υψηλής ποιότητας πληροφοριών στην κοινή γνώμη, θα πρέπει επίσης να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ενημέρωση των φορέων που είναι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων, των ασκούντων νομικά ή άλλα

επαγγέλματα, καθώς και των εμπειρογνομόνων και των πολιτικών ιδιόντων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ένα άλλο ζήτημα στο οποίο θα πρέπει να υπάρξει εστίαση της προσοχής είναι η επιμόρφωση των ατόμων που εργάζονται με παιδιά και οικογένειες, όπως επίσης και των ίδιων των γονέων και των παιδιών, με σκοπό όχι μόνο να ενημερωθούν σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά και να κατανοήσουν ότι τα παιδιά πρέπει να είναι κάτοχοι ανθρωπίνων δικαιωμάτων –και όχι απλώς «μικροί ενήλικες με περιορισμένα δικαιώματα»– που χρειάζονται ωστόσο ισχυρότερη προστασία λόγω της εύαλωτης θέσης, της ηλικίας και της κατάστασής τους. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποστηρίζουν τις οικογένειες με κάθε δυνατό τρόπο, αφού η στήριξη αυτή είναι καθοριστικής σημασίας για τα παιδιά.

1.12 Μολονότι αναγνωρίζει ότι τα δικαιώματα του παιδιού χρήζουν ολιστικής και πολυσχιδούς –και όχι μεμονωμένης– αντιμετώπισης, η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε ορισμένα ζητήματα, όπως η εξασφάλιση υψηλής ποιότητας, ευπρόσπτης και δωρεάν υγειονομικής περίθαλψης για τις μητέρες πριν και μετά από τον τοκετό, ως πτυχή της δημόσιας υγείας και της υγείας του παιδιού, καθώς και στα θέματα που εξετάζονται στην ανακοίνωση, όπως η φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, συμπεριλαμβανομένων των ανηλικών παραβατών⁽⁵⁾.

1.13 Για να εξασφαλιστεί ότι η δικαιοσύνη δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά, η ΕΟΚΕ ζητά την υιοθέτηση μέτρων προστατευόμενης ακραματικής διαδικασίας τόσο για τα παιδιά που είναι θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων όσο και για τα παιδιά που εμπλέκονται στις αστικές υποθέσεις διαζυγίου των γονέων τους. Κατά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων πρέπει να αποφεύγεται η έκθεση των παιδιών σε πρόσθετα τραύματα και, επομένως, η εν λόγω διαδικασία θα πρέπει να πραγματοποιείται με την αρωγή εμπειρών, ειδικά εκπαιδευμένων, επαγγελματιών και, κατά προτίμηση, σε «ουδέτερους» χώρους, εκτός δικαστικών κτιρίων.

1.14 Η φτώχεια, οι στέρσεις, η διακριτική μεταχείριση και ο αποκλεισμός εις βάρος των παιδιών είναι ορισμένα από τα σοβαρότερα εμπόδια που παρακωλύουν την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύσταση που διατυπώθηκε σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, σύμφωνα με την οποία απαιτείται η επίδειξη ιδιαίτερης προσοχής στους εν λόγω τομείς κατά την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων, σε στενή συνάρτηση με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μείωση της φτώχειας και για κάθε είδους εκπαίδευση. Προς τον σκοπό αυτό, είναι απαραίτητο να διατεθούν επαρκείς πόροι. Επίσης, πρέπει πάντοτε να δίνεται προτεραιότητα σε πολιτικές και δράσεις που αφορούν τα παιδιά.

1.15 Λόγω της οικονομικής κρίσης, των δημοσιονομικών περιορισμών και των λιγοστών πόρων, η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση του γεγονότος ότι τα υφιστάμενα προβλήματα δεν θα οξυνθούν και ότι οι ενέργειες που αναλαμβάνονται επί του παρόντος για την προστασία και την ενίσχυση των δικαιωμάτων του παιδιού δεν θα υποστούν την επιβολή μέτρων περικυπτικής δαπάνης.

2. Ιστορικό

2.1 Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁽⁶⁾ (εφεξής «η ΣΔΠ του ΟΗΕ») έχει επικυρωθεί σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και έχει καταστεί αναπόσπαστο τμήμα του εθνικού δικαίου, στα περισσότερα εξ αυτών, με αποτέλεσμα η εφαρμογή της να είναι πλέον υποχρεωτική. Η ΣΔΠ του ΟΗΕ αποτελεί την ευρύτερα επικυρωθείσα Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο· κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, έχει αλλάξει ριζικά τις αρχές και τις πρακτικές που σχετίζονται με τη θέση, τα δικαιώματα και τον ρόλο των παιδιών.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 110 της 09.05.2006, σελ.75.

⁽⁶⁾ <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

2.2 Η Επιτροπή καθόρισε τα δικαιώματα του παιδιού ως μια από τις βασικές προτεραιότητες των στρατηγικών της στόχων για την περίοδο 2005-2009 και, τον Ιούλιο του 2006, δημοσίευσε ξεχωριστή ανακοίνωση με τίτλο «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού»⁽⁷⁾, έχοντας ως στόχο τη χάραξη συνολικής στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού, με παράλληλη συνεκτίμηση της προστασίας και της επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλους τους τομείς της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, και την υποστήριξη του έργου των κρατών μελών στον εν λόγω τομέα.

2.3 Η ΕΟΚΕ ζήτησε μια περιεκτική, πολυσχιδή και ολιστική στρατηγική της ΕΕ για την πλήρη και αποτελεσματική διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού, δύναμι της ΣΔΠ του ΟΗΕ, τόσο στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ όσο και στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη με στόχο την εφαρμογή της στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού⁽⁸⁾.

2.4 Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε το 2006, η ΕΟΚΕ υποστήριξε ότι η προσέγγιση που ακολουθείται έναντι των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο των πολιτικών της ΕΕ θα πρέπει να βασίζεται στη ΣΔΠ του ΟΗΕ και στα δύο προαιρετικά πρωτόκολλά της, καθώς και στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας⁽⁹⁾ και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε πρόσφατα αρκετές γνωμοδοτήσεις που αφορούν διάφορες πτυχές των δικαιωμάτων του παιδιού⁽¹⁰⁾.

2.5 Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ –στο άρθρο 24 του οποίου κατοχυρώνεται η αρχή της προστασίας και προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού– κατέστη νομικώς δεσμευτικό έγγραφο με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας την 1η Δεκεμβρίου 2009. Για πρώτη φορά στην ιστορία της ΕΕ, το άρθρο 3 της Συνθήκης ΕΕ αναφέρεται ρητά στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού⁽¹¹⁾. «Η προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού είναι ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλες οι πολιτικές και οι δράσεις οι οποίες επηρεάζουν τα παιδιά θα πρέπει να σχεδιάζονται, να εφαρμόζονται και να παρακολουθούνται με γνώμονα την αρχή του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού»⁽¹²⁾.

2.6 Στα προγράμματα της ΕΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού εντοπίστηκαν τα ακόλουθα τέσσερα κοινά θέματα: η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, τα παιδιά ως θύματα βίας –ιδίως όσον αφορά τις εύλωτες ομάδες παιδιών– και η ανάγκη τα παιδιά να συμμετέχουν ενεργά, να εκφράζουν την άποψή τους και να εισακούγονται σχετικά με ζητήματα που τα ενδιαφέρουν. Ένα άλλο θέμα το οποίο είναι κοινό για την ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης αφορά μια δικαιοσύνη φιλική προς το παιδί και πολιτικές για την οικογένεια.

2.7 Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε τον Ιούνιο του 2010⁽¹³⁾, η Επιτροπή των Περιφερειών τόνισε ότι τα δικαιώματα του παιδιού πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο οριζόντιο επί παντός θέματος, πράγμα το οποίο απαιτεί μια πολυδιάστατη προσέγγιση με τη συνεκτίμηση των θεμάτων που αφορούν τα παιδιά σε όλες τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές.

2.8 Η Επιτροπή προέβη στη σύσταση Ευρωπαϊκού Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού με τη συμμετοχή οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, το οποίο συνεδρίασε πέντε φορές και εξέφρασε την άποψή του σχετικά με τη στρατηγική που βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της εκπόνησης. Επιπλέον, διεξήχθησαν δύο έρευνες με αντικείμενο τον βαθμό ενημέρωσης των παιδιών σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις απόψεις τους επί του θέματος, των οποίων τα συμπεράσματα χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία του προγράμματος⁽¹⁴⁾. Η ανακοίνωση αναφέρεται επίσης στα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά καθορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης, ιδίως όσον αφορά τη βία εις βάρος των παιδιών, τις προσπάθειες για διασφάλιση δικαιοσύνης φιλικής προς το παιδί, καθώς και τις σχετικές συστάσεις και συμβάσεις.

2.9 Η Ομάδα δράσης για τα δικαιώματα του παιδιού (Child Rights Action Group - CRAG)⁽¹⁵⁾ είναι μια σημαντική ομάδα η οποία συνενώνει διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η CRAG αποτελεί ένα άτυπο σύνολο ΜΚΟ, στόχος των οποίων είναι η μεταξύ τους συνεργασία για την παρακολούθηση και την εφαρμογή της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού».

2.10 Την Άνοιξη του 2011, συστάθηκε μια ανεπίσημη διακομματική ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική συμμαχία για τα δικαιώματα του παιδιού η οποία έθεσε ως προτεραιότητά της την προαγωγή μιας συντονισμένης και συνεκτικής προσέγγισης για θέματα που αφορούν τα παιδιά και ειδικότερα για εκείνα που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού⁽¹⁶⁾.

3. Τα δικαιώματα του παιδιού στην ΕΕ

3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρώτη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ⁽¹⁷⁾ που δημοσιεύθηκε στις 31 Μαρτίου 2011, στην οποία εξετάζονται τα έξι κεφάλαια του Χάρτη («Αξιοπρέπεια», «Ελευθερίες», «Ισότητα», «Αλληλεγγύη», «Δικαιώματα των πολιτών» και «Δικαιοσύνη») και περιλαμβάνεται επίσης ένα ξεχωριστό τμήμα για τα δικαιώματα του παιδιού που φέρει τον τίτλο «Ισότητα». Με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων η ΕΕ δεσμεύεται ρητά να επιβάλει την τήρηση των δικαιωμάτων του παιδιού και να διασφαλίζει στα παιδιά το δικαίωμα στη ζωή, την προστασία, την ανάπτυξη και την ενεργό συμμετοχή.

⁽¹³⁾ ΕΕ C 267 της 1.10.2010, σελ. 46-51

⁽¹⁴⁾ Ευρωβαρόμετρο: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf.

⁽¹⁵⁾ Μέλη της εν λόγω ομάδας δράσης είναι οι ακόλουθες οργανώσεις: Terre des Hommes, World Vision, European Foundation for Street Children Worldwide, Save the Children, Euronet – European Children's Network, Eurochild, Plan International, SOS-Kinderdorf International, <http://www.ephra.org/a/2610>.

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurochild.org/> (http://www.eurochild.org/index.php?id=208&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1819&tx_ttnews%5BbackPid%5D=185&cHash=cc6d4444ebae436b2a844a082a0ea2a8)

⁽¹⁷⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/charter-applic-report-2010_EN.pdf.

⁽⁷⁾ COM(2006) 367 τελικό.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 325, της 30.12.2006, σελ. 65-70

⁽⁹⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Διακήρυξη της Χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών, 8 Σεπτεμβρίου 2000.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σελ. 138-144, ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σελ. 34-39, ΕΕ C 339 της 14.12.2010, σελ. 1-6, ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σελ. 43-48.

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:EN:PDF>.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/index_en.htm.

3.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης –έπειτα από ευρεία διαβούλευση με ειδικούς εμπειρογνώμονες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών– προέβη στην ανάπτυξη δεικτών για τη μέτρηση του βαθμού επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού⁽¹⁸⁾, καθώς και στην κατάρτιση μελέτης με στοιχεία σχετικά με το ευ ζην των παιδιών που διαβιούν στην ΕΕ· εντούτοις, η μελέτη αυτή περιλαμβάνει μόνο στοιχεία τα οποία αφορούν τις υλικές συνθήκες διαβίωσης και την ευημερία και δεν εμπεριέχει καθόλου σύνθετους δείκτες για τη μέτρηση της ποιότητας ζωής και του βαθμού προστασίας των παιδιών από πλευράς εύρους και πρακτικών ρυθμίσεων⁽¹⁹⁾.

3.3 Η ΕΟΚΕ εμμένει στο γεγονός ότι η προστασία και η αποτελεσματική εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να επιτευχθεί μόνον χάρη σε μια εγκάρσια σύμπραξη, στο πλαίσιο της οποίας τα κράτη μέλη, τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και οι εθνικές και διεθνείς ΜΚΟ θα συνεργάζονται με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα φόρουμ που εκπροσωπούν διάφορα συμφέροντα όπως εκείνα των παιδιών και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, καθώς και με τους κοινωνικούς εταίρους, όπως π.χ. με τους εργοδότες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και διάφορους παράγοντες του επιχειρηματικού κόσμου, για την υλοποίηση ορισμένων στόχων.

3.4 Μολονότι η ανακοίνωση πραγματικά ασχολείται με το ζήτημα της παιδικής φτώχειας και τις διάφορες ιδιαίτερα εύάλωτες ομάδες παιδιών, δεν επικεντρώνεται στα θέματα αυτά παρά την τεράστια σημασία που έχουν τόσο για το τωρινό ευ ζην των παιδιών όσο και για την επιτυχή μελλοντική τους μετάβαση στον ενήλικο βίο τους, αλλά και για την ένταξή τους, κυρίως δε υπό το πρίσμα των ευρέως γνωστών δημογραφικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει επίσης να δοθεί εν προκειμένω στην πρόληψη κάθε μορφής διάκρισης λόγω φύλου μεταξύ των παιδιών.

3.5 Η οικονομική κρίση αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την ευημερία και το ευ ζην των παιδιών και επηρεάζει ποικιλοτρόπως τα παιδιά, ιδιαίτερα δε εκείνα που ζουν υπό δύσκολες συνθήκες: στις περισσότερες περιπτώσεις, οι υπηρεσίες και οι επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους αντιμετωπίζουν επίσης δυσκολίες, ενώ όλο και περισσότερες βασικές υπηρεσίες είτε δεν παρέχονται καθόλου, είτε διατίθενται σε πολύ περιορισμένη κλίμακα.

3.6 Στον τομέα των εξωτερικών της σχέσεων, η ΕΕ αποδίδει τεράστια σημασία σε συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν στην προστασία και την επιβολή της τήρησης των δικαιωμάτων του παιδιού· τα ζητήματα αυτά περιλαμβάνουν τη διασυννοριακή επιμέλεια των τέκνων, τα αγνοούμενα και τα ασυνόδευτα παιδιά, τα παιδιά μεταναστών, τα παιδιά λαθρομεταναστών που τελούν υπό διοικητική κράτηση καθώς και τα παιδιά που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, σεξουαλικής κακοποίησης ή σεξουαλικού τουρισμού⁽²⁰⁾. Ωστόσο, η ΕΕ δεν ασχολείται με το ολοένα και σοβαρότερο πρόβλημα των παιδιών τα οποία οι μετανάστες γονείς τους αφήνουν πίσω τους στις χώρες καταγωγής τους. Για τα παιδιά αυτά, η έλλειψη εποπτείας ενόσω οι γονείς τους εργάζονται σε κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ αποτελεί σοβαρό πρόβλημα, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση που οι γονείς δεν είναι σε θέση να πάρουν μαζί τους τα παιδιά τους ελλείψει κατάλληλων συνθηκών· σε αυτήν την περίπτωση, ακόμη και όταν η εργασία των γονέων είναι απαραίτητη σε μια άλλη χώρα

στην οποία καταβάλλουν φόρους και εισφορές, τα παιδιά τους δεν διαθέτουν δικαιώματα και είναι εκτεθειμένα σε σοβαρούς κινδύνους.

3.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική τη διατύπωση μιας πρώτης σύστασης όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δικαιωμάτων του παιδιού και του επιχειρηματικού κόσμου⁽²¹⁾, όταν η UNICEF, το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ και η οργάνωση «Save the Children» δρομολόγησαν μια διαδικασία για τη διαμόρφωση αρχών και κατευθυντηρίων γραμμών προκειμένου να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην προστασία και την υποστήριξη των δικαιωμάτων του παιδιού. Εκτός από τα περιθώρια που παρέχει για την ανάληψη εποικοδομητικής δράσης, η εν λόγω διαδικασία εφιστά την προσοχή στις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις, ιδίως σε σχέση με τη διαφήμιση (η οποία ωθεί τα παιδιά είτε σε κατανάλωση επιβλαβών για τη σωματική και πνευματική υγεία προϊόντων είτε σε βίαιη ή επιβλαβή ή ερωτικό-πορνογραφική συμπεριφορά), τις καταναλωτικές συνήθειες, όπως η υγεία και η διατροφή, τον τουρισμό, την παιδική εργασία και τις διακρίσεις. Όλοι οι κλάδοι έχουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε αυτόν τον τομέα και θα πρέπει, επομένως, να συνεργάζονται στενά με κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και με επιχειρηματικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, για την επίτευξη των εν λόγω στόχων τόσο στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στα κράτη μέλη.

3.8 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι – αν και τα περισσότερα προγράμματα που αφορούν τα παιδιά εμπίπτουν στις εθνικές αρμοδιότητες – υπάρχει διαρκώς αυξανόμενος αριθμός συστάσεων και δραστηριοτήτων της ΕΕ σε πολυάριθμους τομείς (όσον αφορά π.χ. τη βρεφονηπιακή ηλικία, την επαγγελματική κατάρτιση, την πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου, τα αγνοούμενα παιδιά, κ.ά.) που επηρεάζουν μεν τις εθνικές πολιτικές, αλλά συχνά το εύρος της ασκούμενης επιρροής όσον αφορά την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο είναι ασαφές.

3.9 Στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων της ΕΕ (όσον αφορά π.χ. τη νεολαία, την εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση, την ένταξη των Ρομά, την καταπολέμηση της φτώχειας, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, τη συμφιλίωση επαγγελματικού και ιδιωτικού βίου, τις εξωτερικές σχέσεις, την εκπαίδευση κ.ά.) θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις δυνατότητες προστασίας και επιβολής των δικαιωμάτων του παιδιού, με εστίαση στις διάφορες εξαιρετικά εύάλωτες ομάδες παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών τα οποία οι γονείς τους που εργάζονται στο εξωτερικό αφήνουν πίσω τους στις χώρες καταγωγής τους.

3.10 Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽²²⁾, η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει από την Επιτροπή να διορίσει Ειδικό Αντιπρόσωπο για θέματα βίας κατά των παιδιών προς υποστήριξη των δικαιωμάτων των παιδιών και είχε καλέσει τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν κάθε μορφή βίας κατά των παιδιών. Η ΕΟΚΕ εκφράζει, κατά συνέπεια, τη λύπη της διότι η Επιτροπή δεν έλαβε θέση κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών. Η σωματική τιμωρία παραβιάζει το δικαίωμα των παιδιών να μην υφίστανται ξυλοδαρμό. Τα παιδιά που υφίστανται ξυλοδαρμό μαθαίνουν να ασκούν βία τα ίδια. Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και το δικαίωμα στην ακεραιότητα και στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια οδηγούν την ΕΟΚΕ στην καταδική κάθε χρήσης βίας εναντίον παιδιών, περιλαμβανομένης της «πειθαρχικής» βίας στην οικογένεια: η ΕΟΚΕ προτρέπει, κατά συνέπεια, όλα τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τη σωματική τιμωρία των παιδιών και επαναλαμβάνει τα αιτήματά της για Ειδικό Αντιπρόσωπο και για την εξάλειψη της σωματικής τιμωρίας των παιδιών σε ολόκληρη την ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

⁽¹⁸⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

⁽¹⁹⁾ http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_dwb_mainreport_online.pdf.

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Προστασία των παιδιών από τους μετακινούμενους δράστες σεξουαλικών αδικημάτων», ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σελ. 43–48.

⁽²¹⁾ Πρωτοβουλία για τα δικαιώματα του παιδιού και τις επιχειρηματικές αρχές.

⁽²²⁾ ΕΕ C 325 της 30.12.2006, σ. 65–70.

3.11 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η παροχή στα παιδιά της ευκαιρίας, να εκφράζουν τις απόψεις τους να ζητείται η γνώμη τους και να συμμετέχουν σε όλα τα θέματα που τα αφορούν διασφαλίζει τη δυνατότητα επιβολής των δικαιωμάτων τους και συγχρόνως προετοιμάζει την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά. Προς τον σκοπό αυτό, είναι επίσης σημαντικό να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε μορφές εγγράφων φιλικές προς τα παιδιά, καθώς και η δημιουργία και η διαχείριση εξίσου προσιτών φυλλαδίων και δικτυακών τόπων ή συγκεκριμένων τμημάτων τους, όπως εκείνα που έχουν σχεδιαστεί από τη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης⁽²³⁾.

3.12 Με στόχο την επίτευξη μιας δικαιοσύνης η οποία θα σέβεται τα παιδιά και θα αποφεύγει να τους δημιουργήσει ψυχολογικά τραύματα, κρίνεται σκόπιμη η υιοθέτηση των ακόλουθων μέτρων σε όλα τα νομικά συστήματα της Ένωσης:

- για τα παιδιά που πέφτουν θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων, απαιτείται να αποφεύγεται η έκθεσή τους σε πρόσθετα τραύματα κατά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, διαδικασία η οποία πρέπει επομένως να πραγματοποιείται με την αρωγή εμπειρών, ειδικά εκπαιδευμένων, επαγγελματιών και, κατά προτίμηση, σε «ουδέτερους» χώρους, εκτός δικαστικών κτιρίων·
- για τα παιδιά που εμπλέκονται στις αστικές υποθέσεις διαζυγίου των γονέων τους, η ακροαματική διαδικασία πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με τις ίδιες προφυλάξεις που αναφέρονται πιο πάνω και με μέλημα την προστασία των παιδιών από το ενδεχόμενο χειραγώγησής τους εκ μέρους των γονέων και των συνηγόρων τους.

3.13 Για την αποτελεσματικότερη προβολή των δικαιωμάτων του παιδιού ο επικοινωνιακός ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι ζωτικής σημασίας, διότι προσεγγίζει τους γονείς, τους ενδιαφερόμενους επαγγελματίες και τα ίδια τα παιδιά.

3.14 Η ΕΟΚΕ προκρίνει τη χρήση της ανοικτής μεθόδου συντονισμού (ΑΜΣ) καθώς και άλλων πιθανών μηχανισμών. Τούτη η προσέγγιση έχει αποδείξει την αξία της για τη διασφάλιση μιας συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, του εντοπισμού και της χρήσης βέλτιστων πρακτικών ως παραγόντων που μπορούν να συμβάλουν στην προστασία και στην απτή εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού, με παράλληλη συνεκτίμηση των θεμάτων που αφορούν τα παιδιά και σε άλλες πολιτικές.

3.15 Ως επιφανής εκπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών, η ΕΟΚΕ προτίθεται να συμβάλει στο εν λόγω εγχείρημα τόσο με τη συστηματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων όσο και με τη διάδοση και την ενίσχυση των δικαιωμάτων του παιδιού διαμέσου των μελών της.

3.16 Με στόχο την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη και αναγκαία την καθιέρωση στενότερης συνεργασίας και τακτικότερων διαβουλεύσεων από ό,τι συνέβαινε έως τώρα μεταξύ των διαφόρων οργάνων του ΟΗΕ, της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων διεθνών οργανισμών και οργανώσεων εκπροσώπησης των παιδιών, δεδομένου ότι οι στόχοι και οι δραστηριότητες των οργανώσεων αυτών συνδέονται με την εκτεταμένη και καθολική εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ Kids' Corner (Η γωνιά των παιδιών) στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.europa.eu.